

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 5 april 1927 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående f. d. justitierådet Karl Johan Wilhelm Sjögrens överflyttande å allmänna indragningsstaten.

I en till riksdagen avlåten, den 1 mars 1927 dagtecknad proposition nr 195, vilken hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. justitierådet *Karl Johan Wilhelm Sjögren* må, i samband med att han entledigas från uppdraget att vara ordförande i lagberedningen, med bibehållen pensionsrätt överflyttas å allmänna indragningsstaten med rätt att åtnjuta årlig avlöning till belopp av adertontusen kronor och mot skyldighet för honom dels att å denna avlöning vidkännas avdrag för justitieråd åliggande pensionsavgift till den civila pensionsfonden dels ock att vid den tidpunkt, då han, om han innehaft justitierådsämbete, varit skyldig avgå från ämbetet, med frånträdande av avlöningen å indragningsstat åtnöjas med den pension, som skulle hava tillkommit honom såsom justitieråd, därvid skall iakttagas, att den tid, varunder arvode såsom ordförande i lagberedningen samt avlöning å indragningsstat åtnjutits, må honom tillgodoräknas såsom tjänst-år för pension.

Av utredningen i ärendet framgår bland annat följande:

Justitierådet Sjögren har hos Kungl. Maj:t anhållit om entledigande från honom meddelat uppdrag att vara ordförande i lagberedningen från och med den dag, Kungl. Maj:t täcktes bestämma. Ansökningen är föranledd därav, att Sjögren enligt läkarbetyg på grund av följderna av en hjärnthrombos för framtiden är oförmögen till tjänstgöring i sin ifrågasvarande befattning.

Justitierådet Sjögren, som är född den 10 april 1866, promoverades år 1888 till filosofie doktor, avlade juris utriusque kandidatexamen 1892, förordnades 1894 till docent vid Uppsala universitet i juridisk encyklopedi och romersk rätt samt utnämndes 1896 till e. o. professor därstädes i samma ämnen. Sedermera utnämndes han 1898 till professor i rättshistoria vid Uppsala universitet, vilken professur han 1907 utbytte mot professuren i civilrätt. Under åren 1904—1909 biträdde han i lagberedningen vid det då pågående arbetet med revision av jordabalken. Sjögren utnämndes 1909 till

justitieråd men erhöll 1918 entledigande från nämnda ämbete i samband med att han förordnades att vara ordförande i lagberedningen.

I enlighet med proposition nr 125 medgav 1911 års riksdag, att om justitieråd eller regeringsråd avgått eller avgår från sitt ämbete för fullgörande av något av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag, varmed rätt till pension icke är förenad, men för vilket ersättning av statsmedel utgår, Kungl. Maj:t må äga förordna, att vad i fråga om justitieråds- eller regeringsrådsämbete är stadgat angående rätt för innehavaren att erhålla pension av statsmedel mot uppfyllande av de för denna rätt honom åliggande förpliktelser skall gälla i avseende å berörda uppdrag, så länge den från sådant ämbete avgångne uppdraget innehar.

Då justitierådet Sjögren förordnades att vara ordförande i lagberedningen, tillförsäkrades honom rätt till pension i enlighet med riksdagens omförmälda medgivande.

I 6 § c) av lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension är stadgat, att skyldighet att från tjänsten avgå inträder för tjänst innehavare, som icke uppnått den i 5 § av lagen stadgade levnadsålder — vilken för manlig befattningshavare med vissa undantag är sextiosju år — där han, efter att under fem på varandra följande år i följd av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden till tjänstgöring oförmögen. När av nu nämnd anledning för tjänst innehavare inträder skyldighet att avgå, skall enligt 7 § i lagen utgå hel pension, om han uppnått det i 5 § för rätt till sådan pension stadgade antal tjänstår; i annat fall är han, därest tjänstårens antal icke understiger tio, berättigad erhålla pension till avkortat belopp i förhållande till det mindre antalet tjänstår, dock att pensionen icke må understiga sjuttiofem procent av hel pension.

Någon uttrycklig bestämmelse om behandlingen av ett fall som det nu förevarande — eller att ett justitieråd eller ett regeringsråd, som erhållit entledigande från sitt ämbete för fullgörande av särskilt uppdrag och åt vilken i samband härmed tillförsäkrats rätt till pension, sedermera bleve på grund av sjukdom urståndsatt att fullgöra uppdraget — kom icke att meddelas i anledning av omförmälda proposition till 1911 års riksdag. Emellertid hade frågan beaktats under förarbetena till propositionen. I infordrat utlåtande hade nämligen statskontoret fäst uppmärksamheten därå, att det mål, som åsyftades med det då föreliggande förslaget, eller undanröjande av risken i pensionshänseende vid ämbetets frånträädande före uppnådd pensionsålder icke fullständigt vunnes genom den föreslagna anordningen. Därest nämligen uppdragets innehavare genom sjukdom varaktigt förlorade sin arbetsförmåga, kunde han tydligen varken fullfölja uppdraget eller ånyo utnämnas till någon ordinarie statstjänst. Men han syntes icke heller med tillämpning av det föreslagna stadgandet kunna erhålla pension under annan förutsättning än att han uppnått stadgad pensionsålder. Emellertid måste ju antagas, att ett sådant fall bleve tämligen sällsynt. På

grund härav och då en allmän bestämmelse till undanröjande av risken jämväl i nu avsedda fall svårligen låte sig uppställa, syntes lämpligen frågan om pension få i sådant fall underställas riksdagens prövning.

Departementschefen har i förevarande ärende anfört följande:

»Någon meningsskiljaktighet torde icke kunna råda därom, att justitierådet Sjögren bör genom avlöning å allmänna indragningsstaten beredas ersättning för den förmån, som, därest han kvarstått i justitierådsämbetet, skulle hava tillkommit honom därigenom, att han då ägt under fem år kvarstå även efter inträdd oförmåga att tjänstgöra. Med avseende å av löningens storlek kunde det visserligen ifrågasättas, att densamma borde bestämmas till 21,000 kronor, motsvarande justitieråds avlöning, därå avdrag icke utgår vid sjukdom. Jag har dock ansett övervägande skäl tala för det av statskontoret framställda förslaget, enligt vilket avlöningen å indragningsstat skulle beräknas efter justitierådet Sjögrens nuvarande arvode med avdrag av högsta sjukledighetsavdrag. En sådan reglering står i god överensstämmelse med de allmänna grunderna för gällande bestämmelser om avlöning. Ett ringare belopp torde så mycket mindre böra ifrågasättas som det i förevarande fall är fråga om en av det svenska rättsväsendets allra främsta män, som gjort det allmänna de största tjänster på rättslivets alla områden, såsom forskare, lärare, domare i högsta instans och innehavare av det mest krävande lagstiftningsuppdrag».

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Med hänsyn till vad i propositionen anförts har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition nr 195.

Stockholm den 5 april 1927.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Lindley, Enhörning, Dalberg, Abrahams-son, P. A. Larsson, Bodin och Forssberg*;

från andra kammaren: herrar *Borggren, Bäcklund, Olsson* i Berg. *Kloo, Höglund, Svensson* i Betingetorp, *Johansson* i Edsbyn och *Heiding*.